

ROZDZIAŁ NAUKOWY (НАУКОВИЙ РОЗДІЛ) 4

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПРОТОКОЛУ У БАСКЕТБОЛІ

PECULIARITIES OF KEEPING AN ELECTRONIC PROTOCOL IN BASKETBALL

Олена Кравченко

*Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця,
Харків, Україна*

Анотація

Електронний протокол є важливим інструментом у проведенні баскетбольних матчів, що допомагає підвищити якість змагань та досягнення високих результатів у спортивній діяльності.

Мета дослідження: розкрити поетапні особливості ведення електронного протоколу секретарем з баскетболу, розглянути основні компоненти електронного протоколу.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення наукової та методичної літератури, особистий досвід роботи на паперовому і електронному протоколах.

Результати дослідження. В дослідженні розкрито процес ведення електронного протоколу, розглянуто основні компоненти електронного протоколу.

Висновки. Електронний протокол у баскетболі значно спрощує управління матчами, покращує точність статистики та забезпечує кращу комунікацію між усіма учасниками гри. Це важливий інструмент для сучасного спорту, що допомагає підвищити якість змагань.

Ключові слова: електронний протокол, програма електронного протоколу, секретар, статистик, ФІБА, ФБУ, ігровий процес, баскетбол.

Abstract

The electronic protocol is an important tool in conducting basketball matches, which helps to improve the quality of competitions and achieve high results in sports activities.

The purpose of the study: to reveal the step-by-step features of keeping an electronic protocol by a basketball secretary, to consider the main components of an electronic protocol.

Methods of the study: theoretical analysis and generalization of scientific and methodical literature, personal experience of working on paper and electronic protocol.

Results of the study. The study revealed the process of keeping an electronic protocol, considered the main components of an electronic protocol.

Conclusions. The electronic protocol in basketball greatly simplifies the management of matches, improves the accuracy of statistics and provides better communication between all participants of the game. It is an important tool for modern sports, which helps to improve the quality of competitions.

Key words: electronic protocol, electronic protocol program, secretary, statistician, FIBA, FBU, gameplay, basketball.

Вступ. Актуальність цього дослідження полягає у необхідності доказу того, що електронний протокол є важливим інструментом у проведенні баскетбольних матчів, що допомагає підвищити якість змагань та досягнення високих результатів у спортивній діяльності.

Перехід на електронний протокол у баскетболі є ефективним кроком, який приносить численні переваги в порівнянні з традиційними паперовими методами. Цей перехід не лише підвищує ефективність управління даними, але й сприяє розвитку спорту в цілому, роблячи його більш доступним і привабливим для глядачів.

Всесвітня технічна комісія Міжнародної федерації баскетболу (далі – ФІБА) схвалила використання електронного протоколу для всіх змагань в Україні.

Електронний протокол – спеціальна комп'ютерна програма, розроблена європейським підрозділом Міжнародної федерації баскетболу, яка дозволяє вести хронологічний запис всіх основних подій на майданчику, які відбуваються під час матчу. Програма включає синхронізацію запису в електронному протоколі із відеозаписом поєдинку.

За допомогою цієї програми, при подальшому вивченні гри можна швидко знайти потрібний відео фрагмент і докладно його розглянути.

Крім того, електронний протокол знижує вплив так званого людського чинника, зменшуючи вірогідність випадкової помилки, повідомляє офіційний сайт FIBA-Europe [3].

У сучасному баскетболі протокольні дані і статистичні звіти відіграють велику роль для аналізу гри та підбиття підсумків. У грі підраховують програні підбирання, відсоток влучних кидків, час лідирування у матчі кожної команди і ефективність окремо узятго гравця – статистичні звіти. Уся ігрова статистика ведеться під час гри, це робота всієї секретарської бригади. Це копітка, але дуже важлива та потрібна робота відстежувати кожен епізод матчу. Судді за секретарським столом не мають змоги насолодитись повною мірою красою гри на майданчику. Основне завдання судді-секретаря та суддів-статистиків – зафіксувати усе, що відбувається під час матчу, і відобразити це у цифрах.

Мета дослідження: розкрити поетапні особливості ведення електронного протоколу секретарем з баскетболу, розглянути основні компоненти електронного протоколу.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення наукової та методичної літератури, особистий досвід роботи на паперовому і електронному протоколах.

Результати дослідження.

У відповідності до мети дослідження сформульовано і розкрито наступні завдання дослідження:

- аналіз процесу ведення електронного протоколу;
- розглянуто основні компоненти електронного протоколу.

В дослідженні розкрито процес ведення електронного протоколу, надано основні компоненти електронного протоколу.

Електронний протокол включає в себе: підрахунок поточного рахунку, забитих м'ячів конкретного гравця, фолів (індивідуальних та командних), наявність тайм-аутів і інше.

Як свідчить провідний фахівець департаменту організації і проведення змагань ФБУ Анастасія Черногрицька, федерація баскетболу України (далі – ФБУ) розвивається разом із іншими європейськими федераціями. За останні роки програма статистики дуже багато разів оновлювалася – додавалися нові функції. Зміни, які відбувалися, були спрямовані на спрощення дій статистиків під час онлайн транслявання поєдинків та на появу більш точних баскетбольних показників. На сьогоднішній час усі команди України чоловічої та жіночої суперліги, чоловічої вищої ліги перейшли до роботи з електронним протоколом, це дещо складніше і цінніше, ніж організація онлайн статистики, до якої усі вже звикли, але такими є вимоги часу. Усі внутрішні чемпіонати різних країн Європи вже давно проводять без звичайного паперового протоколу. Є програма, яку надала ФІБА,

і її використовуємо при проведенні Чемпіонатів України. Це дуже значущий крок вперед. Плани ФБУ на найкоротший термін, по можливості, ввести електронний протокол для всіх ліг та різновидів змагань. Щоб усі команди мали змогу проводити ігри за допомогою електронного протоколу (Digital Scoresheet – цифровий протокол) [5].

На офіційних баскетбольних матчах працює бригада суддів-секретарів, яка складається з вісьмох ліцензованих спеціалістів, які виконують наступні обов'язки: секретар основного (електронного) протоколу гри; секретар-секундометрист, який контролює час гри; оператор часу кидка; помічник секретаря, який відповідає за інформацію на табло; суддя-інформатор; троє суддів-статистиків.

Команда господарів надає секретарю ноутбук, на якому він буде вести електронний протокол. Ноутбук має бути оснащений програмою Digital Scoresheet Setup v1.0.1.16. (рис. 1).

Найголовніший обов'язок секретаря – ведення паперового або електронного протоколу згідно з подіями, які відбуваються на майданчику.

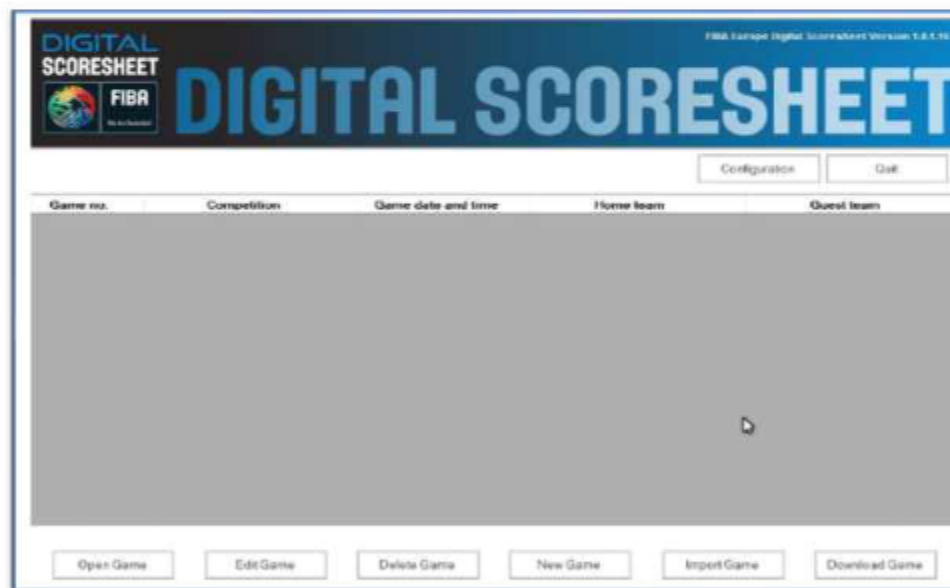

Рис. 1. Програма електронного протоколу [4]

Як і в паперовому протоколі, секретар фіксує забиті очки, персональні та командні фоли, кількість запрошених хвилинних перерв, вихід гравців на майданчик та інше. На відміну від паперового протоколу, електронний

зберігається у пам'яті пристрою до його знищення та до роздрукування у ньому можуть бути виправлені помилки за ходом матчу та після, якщо були помічені [6].

Робота із новою системою вимагає певних навичок, які не завжди можуть засвоїти ті люди, які працювали над паперовим протоколом раніше.

Велика кількість проведення матчів за допомогою електронного протоколу – відмінна практика для освоєння та відточування навичок роботи на цьому пристрої.

Багато чого залежить від роботи секретаря та статистиків. Насамперед – можливість усім слідкувати в онлайн за іграми, неважливо у якому місті проходить цей матч. Від зафіксованих секретарем та статистиками дій, залежать індивідуальні показники гравців, а далі, відповідно і їхні контракти у клубах.

Робота секретаря і статистиків дуже цікава і вимагає вміння прийняти правильні рішення, іноді у дуже екстремальних ситуаціях. Секретарі і статистики мають володіти комп'ютерними навичками, а не лише розуміти хід гри. Головний інструментарій виявлення помилок – це перегляд ігор. У першу чергу переглядаються матчі чоловічої та жіночої суперліги, потім інші матчі, потрібно аналізувати майже усі поєдинки. Після перегляду гри фахівців ФБУ, статистики отримують PDF-звіти із посиланнями на відео, де було припущено помилок, суддя-статистик переглядає, розбирає, тобто, усе робить для того, щоб наступного разу таких помилок не повторювати. Звісно, що у самого працівника має бути бажання працювати над помилками, вдосконалюватися у цій роботі, адже це напрямок доволі перспективний з огляду на збільшення кількості матчів та зростання популярності баскетболу [5].

Щороку в Україні відбуваються передсезонні семінари за програмою ФБУ. Проводився міжнародний семінар, на який приїжджала інструктор ФІБА болгарка Лілі Борисова. Наразі в Україні маємо секретарів та статистиків із ліцензією ФІБА. Це люди, які мають право працювати на усіх міжнародних змаганнях. Це як домашні матчі національних збірних, так і ігри євро кубків. Такий дозвіл видається на два роки, із завершенням дії ліцензії (сертифіката), потрібно буде скласти іспити (на англійській мові) та підтвердити свої знання.

Сертифікат ФІБА секретаря електронного протоколу надано на рис. 2.

Рис. 2. Сертифікат FIBA секретаря електронного протоколу

Кожен рік ФБУ проводить ліцензування секретарів і секундометристів, операторів годинника кидка, операторів табло.

На семінарах проходять презентації усіх змін у правилах гри, які стосуються ведення протоколу і статистики. Федерація баскетболу України провела три регіональних семінари для зручності учасників: на сході України у Харкові, у Києві, а також у Львові на заході. До Львову приїжджала інструктор ФІБА Довіле Русоніте, це був другий міжнародний семінар в Україні. Довіле допомогла провести інструктаж для чисельних команд першої ліги. Під час семінарів представляли сьому (нову версію) FIBA Live Stats (статистика в реальному часі), звертали увагу статистиків на трактування ігрових дій згідно нових правил ФІБА. Зібрати усіх, хто цікавиться суддівством, у одному місці дуже важко. Для підняття рівня навичок та вміння у веденні електронного протоколу та статистики гри, пропонується за бажанням керівників клубів і шкіл команд Всеукраїнської юнацької баскетбольної ліги вести статистику ігор і використовувати електронний протокол протягом усього ігрового сезону [5].

Надаємо загальну інформацію про особливості ведення електронного протоколу в баскетболі.

Електронний протокол в баскетболі включає в себе:

1. *Автоматизацію процесу* – це використання електронних пристроїв для запису статистики гри, що зменшує ймовірність помилок, пов'язаних з ручним введенням даних.

2. *Швидкість обробки інформації* – це можливість миттєвого оновлення статистичних даних під час матчу, що дозволяє тренерам та аналітикам швидко реагувати на зміни в грі.

3. *Доступність даних* – це доступність в реальному часі електронних протоколів для гравців, тренерів та вболівальників, що підвищує залученість і інформованість.

4. *Аналіз і звітність*. Після закінчення матчу електронні протоколи дозволяють швидко генерувати звіти про гру, включаючи статистику гравців, команди та інші важливі показники.

5. *Інтеграцію з іншими системами* – це можливість інтеграції з системами аналізу відео та іншими технологіями, що допомагає в підготовці до матчів і аналізі виступів команд і гравців.

Електронний протокол ФІБА і ФБУ подано на рисунках 3 і 4.

FEDERATION INTERNATIONALE DE BASKETBALL
INTERNATIONAL BASKETBALL FEDERATION
SCORESHEET

Team A				Team B			
Competition _____		Date _____		Time _____		Crew chief _____	
Game No. _____		Place _____		Umpire 1 _____		Umpire 2 _____	
Team A				Team fouls			
Time-outs							
H1		Q1		Q2			
H2		Q3		Q4			
OT		HCC					
Coach	Players			No.	Fouls		
					1 2 3 4 5		
Team B				Team fouls			
Time-outs							
H1		Q1		Q2			
H2		Q3		Q4			
OT		HCC					
Coach	Players			No.	Fouls		
					1 2 3 4 5		
RUNNING SCORE							
A	B	A	B	A	B	A	B
1	1	41	41	81	81	121	121
2	2	42	42	82	82	122	122
3	3	43	43	83	83	123	123
4	4	44	44	84	84	124	124
5	5	45	45	85	85	125	125
6	6	46	46	86	86	126	126
7	7	47	47	87	87	127	127
8	8	48	48	88	88	128	128
9	9	49	49	89	89	129	129
10	10	50	50	90	90	130	130
11	11	51	51	91	91	131	131
12	12	52	52	92	92	132	132
13	13	53	53	93	93	133	133
14	14	54	54	94	94	134	134
15	15	55	55	95	95	135	135
16	16	56	56	96	96	136	136
17	17	57	57	97	97	137	137
18	18	58	58	98	98	138	138
19	19	59	59	99	99	139	139
20	20	60	60	100	100	140	140
21	21	61	61	101	101	141	141
22	22	62	62	102	102	142	142
23	23	63	63	103	103	143	143
24	24	64	64	104	104	144	144
25	25	65	65	105	105	145	145
26	26	66	66	106	106	146	146
27	27	67	67	107	107	147	147
28	28	68	68	108	108	148	148
29	29	69	69	109	109	149	149
30	30	70	70	110	110	150	150
31	31	71	71	111	111	151	151
32	32	72	72	112	112	152	152
33	33	73	73	113	113	153	153
34	34	74	74	114	114	154	154
35	35	75	75	115	115	155	155
36	36	76	76	116	116	156	156
37	37	77	77	117	117	157	157
38	38	78	78	118	118	158	158
39	39	79	79	119	119	159	159
40	40	80	80	120	120	160	160
Scorer _____				Scores Quarter ① A _____ B _____			
Assistant scorer _____				Quarter ② A _____ B _____			
Timer _____				Quarter ③ A _____ B _____			
Shot clock operator _____				Quarter ④ A _____ B _____			
				Overtimes A _____ B _____			
Crew Chief _____				Final Score Team A _____ Team B _____			
Umpire 1 _____ Umpire 2 _____				Name of winning team _____			
Captain's signature in case of protest _____				Game ended at (hh:mm) _____			

Рис. 3. Электронный протокол ФІБА

Розкриваючи особливості ведення електронного протоколу в баскетболі, розглянемо та проаналізуємо процес ведення електронного протоколу: вивчення існуючих методів та інструментів для ведення електронного протоколу.

Дослідження допоможе виявити оптимальні практики ведення електронного протоколу в баскетболі та сприяти розвитку цього аспекту гри.

Веде електронний протокол – суддя-секретар матчу.

Розкриємо поетапні особливості ведення секретарем електронного протоколу в баскетболі [2].

Обов'язки секретаря на гру

У розпорядження секретаря має бути надано пристрій з програмою електронного протоколу, де він вестиме записи:

- щодо команд: реєструє прізвища й номери гравців, які мають почати гру, та всіх запасних, які вступають у гру. Коли відбувається недодержання правил, пов'язане з п'ятьма гравцями, які починають гру, замінами або номерами гравців, він якнайшвидше повідомляє про це найближчого суддю;

- зміни сумарного рахунку очок, записуючи влучення з гри й зі штрафних кидків;

- фолів, призначених кожному гравцеві: він записує фолі, призначені кожному головному тренерові, й негайно повідомляє суддю, коли головний тренер має бути дискваліфікованим. Так само, він негайно повідомляє суддю, що гравець повинен бути дискваліфікованим, якщо отримав два технічних або два неспортивних фолі або один технічний і один неспортивний фол;

- тайм-аутів: він повідомляє головного тренера через суддю про те, що у головного тренера більше не залишилося жодного тайм-ауту в половині гри або в овертаймі;

- визначає наступне володіння за чергою, керуючи стрілкою володіння м'ячем за чергою. Секретар змінює напрямок стрілки володіння м'ячем за чергою одразу після закінчення першої половини гри, тому що команди обмінюються кошиками у другій половині.

Офіційний протокол, зображений на рисунку 3, затверджений Технічною Комісією ФІБА. Він складається з одного оригіналу і трьох копій, кожна на папері різних кольорів:

- оригінал на білому папері призначений для ФІБА (ФБУ);

- перша копія на блакитному папері – для організації, що проводить змагання;

- друга копія на рожевому папері – для переможця гри;

- третя копія на жовтому папері – для команди, що прогала гру.

Для ведення паперового протоколу:

– секретар повинен усі записи у протоколі робити, використовуючи ручки двох різних кольорів – червону для першої та третьої чверті, а синю або чорну – для другої та четвертої чверті. Для всіх овертаймів усі записи повинні бути зроблені синім або чорним кольором (тим самим, що й для другої та четвертої чверті);

Протокол може бути підготовлений і заповнений електронним способом.

Не пізніше, ніж за сорок хвилин до початку гри за розкладом, секретар має почати заповнювати протокол таким чином (рис. 5 або 6):

– записує назви двох команд у відповідних графах верхньої частини протоколу. Першою завжди записують команду «А», як місцеву команду (господарів). Для турнірів чи матчів, що їх проводять на нейтральному ігровому майданчику, першою записують команду, яка зазначена першою в розкладі. Іншу команду записують як команду «В».

Далі секретар записує:

- назву змагань;
- номер гри;
- дату, час та місце проведення гри;
- прізвища старшого судді та судді (-в) та їхнє громадянство – код Міжнародного організаційного комітету (FIBA);

	FIBA World Basketball	FEDERATION INTERNATIONALE DE BASKETBALL INTERNATIONAL BASKETBALL FEDERATION SCORESHEET
Team A: <u>Ukraine</u>		Team A: <u>Turkey</u>
Competition: <u>FIBA Basket World Cup Euro Q</u> Date <u>26/11/2017</u> Time <u>18:00</u> Crew Chief <u>Conde, Antonio (ESP)</u>		
Game No. <u>10767-B-4</u> Place <u>Kiev, Ukraine</u> Umpire 1 <u>Baldini, Lorenzo (ITA)</u> Umpire 2 <u>Gurion, Erez (ISR)</u>		

Рис. 5. Верхня частина протоколу гри (FIBA)

 OFFICIAL SCORESHEET	
Team A: БК ХАІ-ЗБІРНА ХАР.ОБЛ.(ХАРКІВ)	Team B: ЗБІРНА МІСТА КИЄВА "ДИНАМО-НПУ"(КИЇВ)
Competition: 1/8 ФІНАЛУ КЧ (КОН.)	Date: 16/10/2021
Game No. 1	Time: 14:00
Place: СК ХАІ, ХАРКІВ	Crew Chief: ПОСІТЯКАН М.
Umpire 1: ДУПІНОВА А.	Umpire 2:

Рис. 6. Верхня частина протоколу гри (ФБУ)

Записи команд у протоколі (перед грою):

– команда «А» займає верхню половину протоколу, команда «В» – нижню;

– у першій колонці секретар записує номер (останні три цифри) ліцензії кожного гравця, головного тренера, першого помічника тренера. Для турнірів номери ліцензій указують тільки в першій грі команди;

– у другій колонці секретар записує у порядку номерів на ігровій формі великими друкованими літерами прізвища та ініціали гравців, використовуючи список членів команди, наданий головним тренером команди чи його представником;

– капітана команди позначають записом (КАП) після його прізвища та ім'я, якщо змагання проводить ФІБА, то записуємо капітана (CAP);

– якщо в команді менше 12 гравців, секретар прокреслює лінію через: клітки для номеру ліцензії, прізвища, номеру, позначки «У грі» нижче останнього записаного гравця. Якщо в команді менше 11 гравців, горизонтальну лінію прокреслюють, поки вона не досягне графі фоли, далі її продовжують по діагоналі до низу;

– у нижній частині розділу для кожної команди секретар записує великими друкованими літерами прізвища головного тренера та першого помічника тренера (рис. 7);

Head coach	788	LOGR, A.
First assistant coach	555	MONTA, B.

Рис. 7. Записи прізвища головного тренера та першого помічника тренера у протоколі (перед грою)

Записи нижньої частини протоколу гри:

– у нижній частині протоколу секретар записує великими друкованими літерами власне прізвище, прізвища помічника секретаря, секундометриста, оператора годинника кидка (рис. 8);

Scorer:	КРАВЧЕНКО О.
Assistant scorer:	ЯНЖУЛА С.
Timer:	ПОЛКОВНИК-МАРКОВА В.
24" operator:	МАРКОВ С.

Рис. 8. Записи нижньої частини протоколу гри

Не пізніше ніж за десять хвилин до початку гри за розкладом, кожен головний тренер повинен:

– підтвердити свою згоду з прізвищами та відповідними номерами членів своїх команд підписами навпроти свого прізвища (рис. 9);

Licence no.	Players		No.	Player in	Fouls				
					1	2	3	4	5
001	MAYER,	E.	5						
002	JONES,	M.	8						
003	SMITH,	E.	9						
004	FRANK,	Y.	12						
010	NANCE,	L.	18						
012	KING,	H. (CAP)	22						
014	WONG,	P.	24						
015	RUSH,	S.	25						
021	MARTINEZ,	M.	33						
022	SANCHES,	N.	42						
Head coach		788	LOOR,	A.					
First assistant coach		555	MONTA,	B.					

Рис. 9. Підпис головного тренера команди

– підтвердити прізвища головного тренера та першого помічника тренера, якщо головний тренер і перший помічник тренера відсутні, капітан повинен діяти як гравець-тренер, і після його прізвища роблять позначку (КАП) (рис. 10);

Головний тренер		ДРОЗДОВ	А. (КАП)			
1-й пом. тренера						

Рис. 10. Запис гравця-тренера (при відсутності головного тренера і першого помічника тренера)

- позначити п'ять гравців, які мають почати гру, поставивши маленьку позначку «х» поруч із номером гравця в колонці «у грі»;
- підписати протокол: головний тренер команди «А» першим надає цю інформацію;
- на початку гри секретар обкреслює кружком маленькі позначки «х» у колонці «у грі» для п'яти гравців кожної команди, які розпочинають гру;
- протягом гри секретар ставить маленьку позначку «х» поруч з номером гравця в колонці «у грі», не обкреслюючи її, коли запасний вперше вступає в гру як гравець;
- надані тайм-ауту позначають у протоколі записом хвилини ігрового часу кожної чверті чи овертайму у відповідних клітинах у протоколі, що розташовані нижче назви команди: біля «1 st half» або «H1» для першої половини, біля «2 nd half» або «H2» для другої половини гри, біля «Extra periods» або «OT» для 3 овертаймів;
- після закінчення кожної половини гри або овертайму усередині невикористаних клітин у протоколі проводять дві горизонтальні паралельні лінії. Якщо до того, як ігровий годинник показує 2:00 хв чи менше у четвертій чверті команді не було надано її перший тайм-аут, секретар у протоколі проводить дві паралельні горизонтальні лінії усередині першої невикористаної клітини команди для другої половини гри (рис. 11)

Team A: БК ХАІ-ЗБІРНА ХАР.ОБЛ.(ХАРКІВ)					
Time-outs		Team fouls			
1st half	2	Period 1	X X X X X	Period 2	X X X X X
2nd half	6	Period 3	X X X X X	Period 4	X X X X X
		Extra periods			

Рис. 11. Записи тайм-аутів після закінчення кожної половини гри або овертайму у протоколі

Види фолів та їх запис:

- фолі гравців можуть бути персональними, технічними, неспортивними або з дискваліфікацією, та їх записують проти прізвища гравця;

- фолі головних тренерів, перших помічників тренерів, запасних, вилучених гравців, та осіб, що супроводжують команду, можуть бути технічними або з дискваліфікацією, та їх записують проти прізвища головного тренера. Крім того, фолі з дискваліфікацією, що вчинено особами, які внесені у протокол, під час ситуації бійки, записують проти прізвищ цих осіб.

Усі фолі записують таким чином:

- *персональний фол* гравця позначають записом «Р»;

- *технічний фол* гравця позначають записом «Т». Другий такий технічний фол теж позначають записом «Т», за яким далі записують «GD», це означає дискваліфікацію до кінця гри;

- *технічний фол* тренера за його особисту неспортивну поведінку позначають записом «С». Другий такий технічний фол теж позначають записом «С», за яким далі записують «GD»;

- *технічний фол* тренера з будь-якої іншої причини позначають записом «В». Третій технічний фол (один з яких може бути «С») позначають записом «В» або «С» з подальшим записом «GD»;

- *неспортивний фол* гравця позначають «U». Другий неспортивний фол теж позначають записом «U», за яким далі записують «GD»;

- *технічний фол* гравця, який був раніше вже покараний неспортивним фолом, або неспортивний фол гравця, який був раніше вже покараний технічним фолом, теж позначають «U» або «Т», за яким далі записують «GD»;

- *фол з дискваліфікацією* записують «D»;

- фолі, які карають штрафним (-и) кидком (-ами), позначають додаванням цифри, що відповідає кількості штрафних кидків (1, 2 або 3) поруч із «Р₃», «Т₁», «С₁», «В₂», «U₁», «D₂»;

- усі фолі проти обох команд, які спричинили однакові покарання, скасовують відповідно до правил («особливі ситуації»), позначають маленькою позначкою «с» поруч із «Р_с», «Т_с», «С_с», «В_с», «U_с», «D_с»;

- *фол з дискваліфікацією* першого помічника тренера, запасного, вилученого гравця чи особи, яка супроводжує команду, ще і за те, що вони залишають зону лави команди під час ситуації бійки, позначають як технічний фол тренера із записом «В₂».

Якщо дискваліфіковано головного тренера, першого помічника тренера, запасного, вилученого гравця за участь у ситуації бійки, то після «D₂»

або «D» записують «F» дискваліфікованій особі у всіх клітках, що залишилися.

Приклади запису фолів з дискваліфікацією головного тренера (рис.12), першого помічника головного тренера (рис. 13), запасного гравця команди (рис. 14), вилученого після п'ятого фолу гравця команди (рис. 15) або особи, яка супроводжує команду (рис. 16):

Головний тренер	134	Петров Є.	D ₂		
1-й пом. тренера	170	Іванов О.			

Рис. 12. Фол з дискваліфікацією головного тренера

Фол з дискваліфікацією першого помічника головного тренера записують таким чином:

Головний тренер	134	Петров Є.	B ₂		
1-й пом. тренера	170	Іванов О.	D		

Рис. 13. Фол з дискваліфікацією першого помічника головного тренера

Фол з дискваліфікацією запасного гравця команди записують таким чином:

001	Кравченко М.	4	x	D				
та головному тренеру								
Головний тренер	134	Петров Є.	B ₂					
1-й пом. тренера	170	Іванов О.						

Рис. 14. Фол з дискваліфікацією запасного гравця команди

Фол з дискваліфікацією гравця команди вилученого після п'ятого фолу записують таким чином:

023	Сидоров А.	21	x	T ₁	P ₃	P ₁	P ₂	P ₂
D								
та головному тренеру								
Головний тренер	134	Петров Є.	B ₂					
1-й пом. тренера	170	Іванов О.						

Рис. 15. Фол з дискваліфікацією гравця команди вилученого після п'ятого фолу

Фол з дискваліфікацією особи яка супроводжує команду записують таким чином:

Головний тренер	134	Петров Є.	B ₂		
1-й пом. тренера	170	Іванов О.			

Рис. 16. Фол з дискваліфікацією особи, яка супроводжує команду

Без огляду на кількість осіб на лаві команди, дискваліфікованих за те, що вони залишили зону лави команди, єдиний технічний фол «B₂» або «D₂» призначають головному тренеру.

Приклади запису фолів з дискваліфікацією за те, що залишили зону лави команди під час бійки, головного тренера команди (рис. 17), першого помічника головного тренера команди (рис. 18), і головного тренера, і першого помічника головного тренера (рис. 19), запасного гравця команди (рис. 20), вилученого після п'ятого фолу гравця команди (рис. 21) або особи, яка супроводжує команду (рис. 22):

Якщо дискваліфікують головного тренера команди, записують таким чином:

Головний тренер	134	Петров Є.	D ₂	F	F
1-й пом. тренера	170	Іванов О.			

Рис. 17. Фол з дискваліфікацією головного тренера за те, що залишив зону лави команди під час бійки

Якщо дискваліфікують тільки першого помічника головного тренера, записують таким чином:

Головний тренер	134	Петров Є.	B ₂		
1-й пом. тренера	170	Іванов О.	D	F	F

Рис. 18. Фол з дискваліфікацією першого помічника головного тренера

Якщо дискваліфікують головного тренера і першого помічника головного тренера, записують таким чином:

Головний тренер	134	Петров Є.	D ₂	F	F
1-й пом. тренера	170	Іванов О.	D	F	F

Рис. 19. Фол з дискваліфікацією головного тренера і першого помічника головного тренера

Фол з дискваліфікацією запасного гравця команди записують таким чином: якщо запасний має менше чотирьох фолів, то записують «D», після чого записують «F» у всіх клітках, що залишилися:

001	Кравченко М.	4	x	P ₂	P ₂	D	F	F
та головному тренеру								
Головний тренер		134	Петров Є.		B ₂			
1-й пом. тренера		170	Іванов О.					

Рис. 20. Фол з дискваліфікацією запасного гравця команди

Якщо це п'ятий фол запасного гравця команди, записують «D», після чого записують «F» після останнього фолу (за межами колонки):

023	Сидоров А.	21	x	T ₁	P ₃	P ₁	P ₂	D
F								
та головному тренеру								
Головний тренер		134	Петров Є.		B ₂			
1-й пом. тренера		170	Іванов О.					

Рис. 21. Фол з дискваліфікацією запасного після п'ятого фолу гравця команди

Якщо дискваліфікують вилученого гравця команди після п'ятого фолу: оскільки у вилученого гравця більше немає вільних клітин, то записують «D», а потім «F», обидві літери після останнього фолу (за межами колонки):

023	Сидоров А.	21	x	T ₁	P ₃	P ₁	P ₂	D
DF								
та головному тренеру								
Головний тренер		134	Петров Є.		B ₂			
1-й пом. тренера		170	Іванов О.					

Рис. 22. Фол з дискваліфікацією вилученого після п'ятого фолу гравця команди

Кожну дискваліфікацію особи, яка супроводжує команду, записують головному тренеру, але не враховують до числа трьох технічних фолів, які тягнуть за собою дискваліфікацію до кінця гри.

Фол з дискваліфікацією особи яка супроводжує команду, записують головному тренеру таким чином (рис. 23):

(B)

Головний тренер	176	ПОДКОВИРОВ А.	B ₂	(B)	
1-й пом. тренера	140	ЛОХМАНЧУК О.			

Рис. 23. Фол з дискваліфікацією особи яка супроводжує команду

Без огляду на кількість осіб на лаві команди, дискваліфікованих за те, що вони залишили зону лави команди, єдиний технічний фол «B₂» або «D₂» призначають головному тренеру.

Якщо головний тренер бере активну участь у бійці, його карають тільки одним фолом «D₂».

Приклади запису фолів з дискваліфікацією «За активну участь у бійці» головного тренера, першого помічника головного тренера, запасного гравця команди, вилученого гравця або особи, яка супроводжує команду:

Фол з дискваліфікацією головного тренера і першого помічника головного тренера записують таким чином:

Якщо дискваліфіковано головного тренера (рис. 24):

Головний тренер	134	Петров Є.	D ₂	F	F
1-й пом. тренера	170	Іванов О.			

Рис. 24. Фол з дискваліфікацією головного тренера

Якщо дискваліфіковано першого помічника головного тренера (рис. 25):

Головний тренер	134	Петров Є.	B ₂		
1-й пом. тренера	170	Іванов О.	D ₂	F	F

Рис. 25. Фол з дискваліфікацією першого помічника головного тренера

Якщо дискваліфіковано головного тренера і першого помічника головного тренера (рис. 26):

Головний тренер	134	Петров Є.	D ₂	F	F
1-й пом. тренера	170	Іванов О.	D ₂	F	F

Рис. 26. Фол з дискваліфікацією головного тренера і першого помічника головного тренера

Фол з дискваліфікацією запасного гравця команди: якщо запасний має менше чотирьох фолів, то записують «D₂», після чого записують «F» у всіх клітках, що залишилися (рис. 27):

001	Кравченко М.	4	x	P ₂	P ₂	D ₂	F	F
та головному тренеру								
Головний тренер		134	Петров Є.		B ₂			
1-й пом. тренера		170	Іванов О.					

Рис. 27. Фол з дискваліфікацією запасного гравця команди, який має менше чотирьох фолів

Якщо це п'ятий фол запасного гравця команди, то записують «D₂», після чого записують «F» у колонку після останнього фолу (за межами колонки) (рис. 28):

023	Сидоров А.	21	x	T ₁	P ₃	P ₁	P ₂	D ₂
F								
та головному тренеру								
Головний тренер		134	Петров Є.		B ₂			
1-й пом. тренера		170	Іванов О.					

Рис. 28. Фол з дискваліфікацією запасного гравця команди, якщо це п'ятий фол

Фол з дискваліфікацією вилученого гравця команди: оскільки у вилученого гравця більше нема вільних кліток, то записують «D₂», а потім «F», обидві літери у колонку після останнього фолу (за межами колонки) (рис. 29):

001	Кравченко М.	21	x	T ₁	P ₁	P ₁	P ₃	D
D ₂ F								
та головному тренеру								
Головний тренер		134	Петров Є.		B ₂			
1-й пом. тренера		170	Іванов О.					

Рис. 29. Фол з дискваліфікацією вилученого гравця команди

Фол з дискваліфікацією особи, яка супроводжує команду, записують головному тренеру таким чином (рис. 30):

В₃

Головний тренер	176	ПОДКОВИРОВ А.	В ₂	В ₃	
1-й пом. тренера	140	ЛОХМАНЧУК О.			

Рис. 30. Фол з дискваліфікацією особи яка супроводжує команду

Фол з дискваліфікацією двох осіб, які супроводжують команду, записують головному тренеру таким чином (рис. 31):

Головний тренер	176	ПОДКОВИРОВ А.	В ₂	В ₃	В ₃
1-й пом. тренера	140	ЛОХМАНЧУК О.			

Рис. 31. Фол із дискваліфікацією двох супроводжуючих команду

Кожен фол з дискваліфікацією особи, яка супроводжує команду, записують головному тренеру як В₂ (обведений у коло), але не враховують до числа трьох технічних фолів, які тягнуть за собою дискваліфікацію до кінця гри.

Технічні фоли або з дискваліфікацією відповідно до офіційних правил Статті 39 «Бійка» не вважають командними фолами.

Після закінчення другої чверті та після закінчення гри секретар відокремлює використані клітини від тих, що залишилися невикористаними, грубою лінією. Після закінчення гри секретар прокреслює порожні клітини у протоколі грубою горизонтальною лінією (рис. 32).

Time-outs			Team fouls					
7			Period ①	☒ ☒ ☒ ☒ ☒	②	☒ ☒ ☒ ☒ ☒		
9	10		Period ③	☒ ☒ ☒ ☒ ☒	④	☒ ☒ ☒ ☒ ☒		
			Extra periods					
Licence no.	Players	No.	Player in	Fouls				
001	MAYER, F.	5	☒	1	2	3	4	5
002	JONES, M.	8	☒	P ₁	P ₂	P ₃		
003	SMITH, E.	9	☒	P ₁	U ₁	P ₁	P ₁	
004	FRANK, Y.	12	☒	T ₁	U ₁			
010	NANCE, L.	18	☒	P ₁	P ₁	U ₁		
012	KING, H. (CAP)	22	☒	P ₁	P ₁			
014	WONG, P.	24	☒					
015	BULL, S.		☒	P ₁	P ₁			
Команда A			Командні фоли:					
Тайм-аут								
H1	☐	☐	Q1	☐	☐	☐	Q2	☐
H2	☐	☐	Q3	☐	☐	☐	Q4	☐
OT	☐	☐	HCC	☐	☐			

Рис. 32. Осередки для запису командних фолів у протоколі

Командні фоли

Для запису командних фолів у протоколі передбачено чотири осередки в кожній чверті – «Q1», «Q2», «Q3» та «Q4» (рис. 33) (вище розташована назва команди і нижче – прізвища та імена гравців).

Команда A			Командні фоли:		
Тайм-аут					
H1	☐	☐	Q1	☐	☐
H2	☐	☐	Q3	☐	☐
OT	☐	☐	HCC	☐	☐

Рис. 33. Осередки для запису командних фолів у протоколі

Team fouls			
Period ①	☒ ☒ ☒ ☒ ☒	②	☒ ☒ ☒ ☒ ☒
Period ③	☒ ☒ ☒ ☒ ☒	④	☒ ☒ ☒ ☒ ☒

Рис. 34. Секретар записує фол команді, закреслюючи великою відміткою «X» чергову наступну клітину

Після закінчення кожної половини гри чи овертайму всередині невикористаних клітин прокреслюємо дві горизонтальні паралельні лінії, у електронному протоколі лінія прокреслюється автоматично одна (командні фоли) (рис. 35).

Рис. 35. Прокреслені невикористані клітини

Поточний рахунок (рис. 36)

Секретар записує хронологічну зміну сумарної кількості очок для кожної команди. У протоколі передбачено чотири стовпці для запису зміни рахунку.

Кожний із стовпців поділено на чотири вертикальні колонки. Дві колонки ліворуч призначені для команди «А», а дві праворуч – для команди «В». Центральні колонки призначені для поточного рахунку (160 очок) для кожної команди.

Секретар повинен:

- спочатку провести діагональну риску (/ для секретаря, який пише правою рукою, або \ для шульги) при будь-якому зарахованому влученні з гри й нанести суцільне коло (•) при будь-якому зарахованому влученні зі штрафного кидка поверх нової сумарної кількості очок, яку набрала команда, яка щойно закинула м'яч;
- потім у порожній клітині з тієї ж сторони, де визначено нову сумарну кількість очок (поруч із новою позначкою / або \ або •), записати номер гравця, який закинув м'яч із гри або зі штрафного кидка;
- влучний трьохочковий кидок гравця позначають кружком навколо його номера;
- м'яч, випадково закинутий гравцем з гри у свій власний кошик, записують капітану команди суперників на ігровому майданчику;
- очки, що зараховано в випадку, коли м'яч не увійшов у кошик, записують гравцеві, який здійснив спробу кидка;

- після закінчення кожної чверті та овертайму секретар обкреслює темним грубим колом (O) цифри кінцевого числа очок кожної команди, а також проводить грубу горизонтальну лінію під цими очками і під номерами гравців, яким записані ці останні очки;
- спочатку кожної чверті та овертайму секретар і далі відмічає набрані очки в хронологічному порядку з тієї цифри, на якій він зупинився;

	A		B
	1	●	6
	2	●	6
(6)	3		3
	4		4
11	5	●	(5)
11	●	●	5
	7		7
10	8		8
	9	●	(10)
	10		10
(10)	11		11
	12	●	(7)
4	13	●	7
5	●		14
5	(15)		15
	16		16
5	17		17
	18	(18)	(6)
6	19		19
	20		9
	21		21
(11)	22		9
	23	●	9
11	24		24
	25		7
	26	●	7
(5)	27		27
	28	(28)	6
10	29		29
	30		8
4	31		31
	32		5
4	33	●	5
4	(34)		34
	35		10
10	36		36
	37		12
	38		38
(10)	39		12
10	●	●	12

Рис. 36. Поточний рахунок

– щоразу, як тільки є можливість, секретар повинен звірити поточний рахунок у протоколі з показаннями рахунку на табло. Якщо виявлено розбіжність, і його рахунок правильний, секретар негайно вживає заходів для того, щоб рахунок на табло був виправлений. Якщо виникають сумніви, чи одна з команд виявляє незгоду з виправленням, секретар має проінформувати старшого суддю, як тільки м'яч стане мертвим та ігровий годинник зупинять.

Судді можуть виправляти будь-які помилки у веденні протоколу включно з рахунком, кількість фолів або кількістю тайм-аутів, як це визначено правилами.

Старший суддя підтверджує підписом ці виправлення. Значні виправлення повинні бути підтверджені записом на зворотній стороні протоколу.

Поточний рахунок: підбиття підсумків

Після закінчення кожної чверті та останнього овертайму секретар записує рахунок цієї чверті та овертайму у відповідній графі нижньої частини протоколу. Негайно після закінчення гри секретар записує час у графі «Гра закінчилася о год:хв (19:45)».

Після закінчення гри секретар проводить дві грубі горизонтальні лінії під підсумковою кількістю очок кожної команди й номерами гравців, яким записані ці останні очки. Він також прокреслює діагональну лінію до кінця колонки, щоб перекреслити цифри, що залишилися (поточний рахунок), для кожної команди (рис. 37).

7	7	7	6
7	7	71	
7	7	72	6
	73	73	
9	74	74	
	75	75	
11	76	76	
	77	77	
	78	78	
	79	79	
	80	80	

Рис. 37. Підбиття підсумків

Після закінчення гри секретар записує остаточний рахунок і назву команди-переможця.

Остаточний електронний протокол без підписів суддів за столом та суддів у полі надано на рисунку 38.

Team A: БК ХАІ-ЗБІРНА ХАР.ОБЛ (ХАРКІВ)		Team B: ЗБІРНА М.КИІВА-ТНУ-БУДІВЕЛЬНИК(КИІВ)	
Competition: ВИДА ЛІГА (ЖН) ФІНАЛ	Date: 18/05/2021	Time: 15:00	Crew Chief: ГЕЛЬМАРОВ Е.
Game No: 278	Place: ХАРКІВ, СК ХАІ	Umpire 1: МІРОШНИК В.	Umpire 2: ВОЙНАРОВСЬКИЙ С.
Team A: БК ХАІ-ЗБІРНА ХАР.ОБЛ (ХАРКІВ) Time-outs: 1st half: 2, 6; 2nd half: 7 Team fouls: Period 1: 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1007, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1014, 1015, 1016, 1017, 1018, 1019, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028, 1029, 1030, 1031, 1032, 1033, 1034, 1035, 1036, 1037, 1038, 1039, 1040, 1041, 1042, 1043, 1044, 1045, 1046, 1047, 1048, 1049, 1050, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1058, 1059, 1060, 1061, 1062, 1063, 1064, 1065, 1066, 1067, 1068, 1069, 1070, 1071, 1072, 1073, 1074, 1075, 1076, 1077, 1078, 1079, 1080, 1081, 1082, 1083, 1084, 1085, 1086, 1087, 1088, 1089, 1090, 1091, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1100, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1121, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156, 1157, 1158, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1169, 1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1176, 1177, 1178, 1179, 1180, 1181, 1182, 1183, 1184, 1185, 1186, 1187, 1188, 1189, 1190, 1191, 1192, 1193, 1194, 1195, 1196, 1197, 1198, 1199, 1200, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215, 1216, 1217, 1218, 1219, 1220, 1221, 1222, 1223, 1224, 1225, 1226, 1227, 1228, 1229, 1230, 1231, 1232, 1233, 1234, 1235, 1236, 1237, 1238, 1239, 1240, 1241, 1242, 1243, 1244, 1245, 1246, 1247, 1248, 1249, 1250, 1251, 1252, 1253, 1254, 1255, 1256, 1257, 1258, 1259, 1260, 1261, 1262, 1263, 1264, 1265, 1266, 1267, 1268, 1269, 1270, 1271, 1272, 1273, 1274, 1275, 1276, 1277, 1278, 1279, 1280, 1281, 1282, 1283, 1284, 1285, 1286, 1287, 1288, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1294, 1295, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1328, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354, 1355, 1356, 1357, 1358, 1359, 1360, 1361, 1362, 1363, 1364, 1365, 1366, 1367, 1368, 1369, 1370, 1371, 1372, 1373, 1374, 1375, 1376, 1377, 1378, 1379, 1380, 1381, 1382, 1383, 1384, 1385, 1386, 1387, 1388, 1389, 1390, 1391, 1392, 1393, 1394, 1395, 1396, 1397, 1398, 1399, 1400, 1401, 1402, 1403, 1404, 1405, 1406, 1407, 1408, 1409, 1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1415, 1416, 1417, 1418, 1419, 1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1425, 1426, 1427, 1428, 1429, 1430, 1431, 1432, 1433, 1434, 1435, 1436, 1437, 1438, 1439, 1440, 1441, 1442, 1443, 1444, 1445, 1446, 1447, 1448, 1449, 1450, 1451, 1452, 1453, 1454, 1455, 1456, 1457, 1458, 1459, 1460, 1461, 1462, 1463, 1464, 1465, 1466, 1467, 1468, 1469, 1470, 1471, 1472, 1473, 1474, 1475, 1476, 1477, 1478, 1479, 1480, 1481, 1482, 1483, 1484, 1485, 1486, 1487, 1488, 1489, 1490, 1491, 1492, 1493, 1494, 1495, 1496, 1497, 1498, 1499, 1500, 1501, 1502, 1503, 1504, 1505, 1506, 1507, 1508, 1509, 1510, 1511, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516, 1517, 1518, 1519, 1520, 1521, 1522, 1523, 1524, 1525, 1526, 1527, 1528, 1529, 1530, 1531, 1532, 1533, 1534, 1535, 1536, 1537, 1538, 1539, 1540, 1541, 1542, 1543, 1544, 1545, 1546, 1547, 1548, 1549, 1550, 1551, 1552, 1553, 1554, 1555, 1556, 1557, 1558, 1559, 1560, 1561, 1562, 1563, 1564, 1565, 1566, 1567, 1568, 1569, 1570, 1571, 1572, 1573, 1574, 1575, 1576, 1577, 1578, 1579, 1580, 1581, 1582, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1588, 1589, 1590, 1591, 1592, 1593, 1594, 1595, 1596, 1597, 1598, 1599, 1600, 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1608, 1609, 1610, 1611, 1612, 1613, 1614, 1615, 1616, 1617, 1618, 1619, 1620, 1621, 1622, 1623, 1624, 1625, 1626, 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645, 1646, 1647, 1648, 1649, 1650, 1651, 1652, 1653, 1654, 1655, 1656, 1657, 1658, 1659, 1660, 1661, 1662, 1663, 1664, 1665, 1666, 1667, 1668, 1669, 1670, 1671, 1672, 1673, 1674, 1675, 1676, 1677, 1678, 1679, 1680, 1681, 1682, 1683, 1684, 1685, 1686, 1687, 1688, 1689, 1690, 1691, 1692, 1693, 1694, 1695, 1696, 1697, 1698, 1699, 1700, 1701, 1702, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709, 1710, 1711, 1712, 1713, 1714, 1715, 1716, 1717, 1718, 1719, 1720, 1721, 1722, 1723, 1724, 1725, 1726, 1727, 1728, 1729, 1730, 1731, 1732, 1733, 1734, 1735, 1736, 1737, 1738, 1739, 1740, 1741, 1742, 1743, 1744, 1745, 1746, 1747, 1748, 1749, 1750, 1751, 1752, 1753, 1754, 1755, 1756, 1757, 1758, 1759, 1760, 1761, 1762, 1763, 1764, 1765, 1766, 1767, 1768, 1769, 1770, 1771, 1772, 1773, 1774, 1775, 1776, 1777, 1778, 1779, 1780, 1781, 1782, 1783, 1784, 1785, 1786, 1787, 1788, 1789, 1790, 1791, 1792, 1793, 1794, 1795, 1796, 1797, 1798, 1799, 1800, 1801, 1802, 1803, 1804, 1805, 1806, 1807, 1808, 1809, 1810, 1811, 1812, 1813, 1814, 1815, 1816, 1817, 1818, 1819, 1820, 1821, 1822, 1823, 1824, 1825, 1826, 1827, 1828, 1829, 1830, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835, 1836, 1837, 1838, 1839, 1840, 1841, 1842, 1843, 1844, 1845, 1846, 1847, 1848, 1849, 1850, 1851, 1852, 1853, 1854, 1855, 1856, 1857, 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1863, 1864, 1865, 1866, 1867, 1868, 1869, 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179,			

Нижня частина протоколу гри з підписами суддів за секретарським столом і суддів у полі надано на рисунку 39.

Scorer	Tsocol O.	<i>[Signature]</i>	Scores	Quarter ①	A 12	B 16
Assistant scorer	Roschina O.	<i>[Signature]</i>	Quarter ②	A 16	B 11	
Timer	Lantset V.	<i>[Signature]</i>	Quarter ③	A 15	B 15	
Shot clock operator	Prozhogin O.	<i>[Signature]</i>	Quarter ④	A 17	B 25	
			Overtimes	A /	B /	
Crew Chief	<i>[Signature]</i>		Final Score	Team A 60	Team B 67	
Umpire (1)	<i>[Signature]</i>	Umpire (2)	Name of winning team	Turkey		
Captain's signature in case of protest			Game ended at (hh:mm)	19:45		

Рис. 39. Нижня частина протоколу гри

Усі судді за столом підписують протокол і ставлять підписи після своїх прізвищ.

У разі, коли один з капітанів команд підписує протокол у зв'язку з протестом (у графі «Підпис капітана в разі протесту»), судді за столом і суддя (-і) повинні залишатися в розпорядженні старшого судді доти, поки він не дасть їм дозволу піти.

Старший суддя, після підписання протоколу суддею (-ями), останнім затверджує й підписує його (рис. 40). Ця дія означає кінець ігрової юрисдикції суддів та їхнього зв'язку з грою.

Челендж головного тренера

Челендж головного тренера – система негайного відеоперегляду (далі – IRS).

Перегляд за допомогою системи IRS – це придатний метод, який використовують судді в полі, щоб переконатися у правильності свого рішення, переглядаючи ігрові ситуації на екрані затвердженого пристрою відео.

В іграх, де застосовують перегляд IRS, кожній команді може бути надано один челендж головного тренера (далі – HCC). Якщо HCC надано, надання HCC записують у протоколі нижче назви команди у відповідних клітках. У першій клітці секретар записує чверть або овертайм («Q1», «Q2», «Q3», «Q4» або «OT»), а у другій – хвилину ігрового часу чверті або овертайму.

Електронний протокол підписаний старшим суддею надано на рисунку 40.

FIBA		FEDERATION INTERNATIONALE DE BASKETBALL INTERNATIONAL BASKETBALL FEDERATION																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
SCORESHEET																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											
Team A BC MIES		Team B PARIS BASKET																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
Competition SARICUP 2017	Date 15.06.2017 Time 20:30	Crew Chief KOTLEBA L. (SVK)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
Game No. 01	Place FIBA ARSINA, BOMBE	Umpire 1 SZABAS C. (SRG)	Umpire 2 ZUNBERBERG C. (FRG)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
Team A BC MIES Time-outs: 2 (8) Period ① 1 2 3 4 ② 1 2 3 4 Period ③ 1 2 3 4 ④ 1 2 3 4 Extra periods: _____ Players: _____ Coach: (C001) CAHUT, C Assistant Coach: (C120) BRAZALUSKA, C		Team B PARIS BASKET Time-outs: 5 (10) Period ① 1 2 3 4 ② 1 2 3 4 Period ③ 1 2 3 4 ④ 1 2 3 4 Extra periods: _____ Players: _____ Coach: (C122) CASJRO, E Assistant Coach: (C220) ALBERTINI, J.P.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
Scorer ISOLA, D. Assistant scorer WAVE, M. Timer FERNANDEZ, P. Shot clock operator PATTON, M. Crew Chief _____ Umpire 1 _____ Umpire 2 _____ Captain's signature in case of protest: _____		Running Score <table border="1"> <thead> <tr> <th>A</th><th>B</th><th>A</th><th>B</th><th>A</th><th>B</th><th>A</th><th>B</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>1</td><td>1</td><td>40</td><td>41</td><td>81</td><td>82</td><td>121</td><td>121</td></tr> <tr><td>2</td><td>2</td><td>42</td><td>42</td><td>83</td><td>83</td><td>123</td><td>123</td></tr> <tr><td>3</td><td>3</td><td>43</td><td>43</td><td>85</td><td>85</td><td>125</td><td>125</td></tr> <tr><td>4</td><td>4</td><td>44</td><td>44</td><td>86</td><td>86</td><td>126</td><td>126</td></tr> <tr><td>5</td><td>5</td><td>45</td><td>45</td><td>88</td><td>88</td><td>128</td><td>128</td></tr> <tr><td>6</td><td>6</td><td>46</td><td>46</td><td>90</td><td>90</td><td>130</td><td>130</td></tr> <tr><td>7</td><td>7</td><td>47</td><td>47</td><td>92</td><td>92</td><td>132</td><td>132</td></tr> <tr><td>8</td><td>8</td><td>48</td><td>48</td><td>94</td><td>94</td><td>134</td><td>134</td></tr> <tr><td>9</td><td>9</td><td>49</td><td>49</td><td>96</td><td>96</td><td>136</td><td>136</td></tr> <tr><td>10</td><td>10</td><td>50</td><td>50</td><td>98</td><td>98</td><td>138</td><td>138</td></tr> <tr><td>11</td><td>11</td><td>51</td><td>51</td><td>100</td><td>100</td><td>140</td><td>140</td></tr> <tr><td>12</td><td>12</td><td>52</td><td>52</td><td>102</td><td>102</td><td>142</td><td>142</td></tr> <tr><td>13</td><td>13</td><td>53</td><td>53</td><td>104</td><td>104</td><td>144</td><td>144</td></tr> <tr><td>14</td><td>14</td><td>54</td><td>54</td><td>106</td><td>106</td><td>146</td><td>146</td></tr> <tr><td>15</td><td>15</td><td>55</td><td>55</td><td>108</td><td>108</td><td>148</td><td>148</td></tr> <tr><td>16</td><td>16</td><td>56</td><td>56</td><td>110</td><td>110</td><td>150</td><td>150</td></tr> <tr><td>17</td><td>17</td><td>57</td><td>57</td><td>112</td><td>112</td><td>152</td><td>152</td></tr> <tr><td>18</td><td>18</td><td>58</td><td>58</td><td>114</td><td>114</td><td>154</td><td>154</td></tr> <tr><td>19</td><td>19</td><td>59</td><td>59</td><td>116</td><td>116</td><td>156</td><td>156</td></tr> <tr><td>20</td><td>20</td><td>60</td><td>60</td><td>118</td><td>118</td><td>158</td><td>158</td></tr> <tr><td>21</td><td>21</td><td>61</td><td>61</td><td>120</td><td>120</td><td>160</td><td>160</td></tr> <tr><td>22</td><td>22</td><td>62</td><td>62</td><td>122</td><td>122</td><td>162</td><td>162</td></tr> <tr><td>23</td><td>23</td><td>63</td><td>63</td><td>124</td><td>124</td><td>164</td><td>164</td></tr> <tr><td>24</td><td>24</td><td>64</td><td>64</td><td>126</td><td>126</td><td>166</td><td>166</td></tr> <tr><td>25</td><td>25</td><td>65</td><td>65</td><td>128</td><td>128</td><td>168</td><td>168</td></tr> <tr><td>26</td><td>26</td><td>66</td><td>66</td><td>130</td><td>130</td><td>170</td><td>170</td></tr> <tr><td>27</td><td>27</td><td>67</td><td>67</td><td>132</td><td>132</td><td>172</td><td>172</td></tr> <tr><td>28</td><td>28</td><td>68</td><td>68</td><td>134</td><td>134</td><td>174</td><td>174</td></tr> <tr><td>29</td><td>29</td><td>69</td><td>69</td><td>136</td><td>136</td><td>176</td><td>176</td></tr> <tr><td>30</td><td>30</td><td>70</td><td>70</td><td>138</td><td>138</td><td>178</td><td>178</td></tr> <tr><td>31</td><td>31</td><td>71</td><td>71</td><td>140</td><td>140</td><td>180</td><td>180</td></tr> <tr><td>32</td><td>32</td><td>72</td><td>72</td><td>142</td><td>142</td><td>182</td><td>182</td></tr> <tr><td>33</td><td>33</td><td>73</td><td>73</td><td>144</td><td>144</td><td>184</td><td>184</td></tr> <tr><td>34</td><td>34</td><td>74</td><td>74</td><td>146</td><td>146</td><td>186</td><td>186</td></tr> <tr><td>35</td><td>35</td><td>75</td><td>75</td><td>148</td><td>148</td><td>188</td><td>188</td></tr> <tr><td>36</td><td>36</td><td>76</td><td>76</td><td>150</td><td>150</td><td>190</td><td>190</td></tr> <tr><td>37</td><td>37</td><td>77</td><td>77</td><td>152</td><td>152</td><td>192</td><td>192</td></tr> <tr><td>38</td><td>38</td><td>78</td><td>78</td><td>154</td><td>154</td><td>194</td><td>194</td></tr> <tr><td>39</td><td>39</td><td>79</td><td>79</td><td>156</td><td>156</td><td>196</td><td>196</td></tr> <tr><td>40</td><td>40</td><td>80</td><td>80</td><td>158</td><td>158</td><td>198</td><td>198</td></tr> </tbody> </table> Scores Period ① A 25 B 17 Period ② A 16 B 27 Period ③ A 24 B 30 Period ④ A 27 B 16 Extra periods A --- B --- Final Score Team A 92 Team B 90 Name of winning team BC MIES Game ended at (hh:mm) 22:05		A	B	A	B	A	B	A	B	1	1	40	41	81	82	121	121	2	2	42	42	83	83	123	123	3	3	43	43	85	85	125	125	4	4	44	44	86	86	126	126	5	5	45	45	88	88	128	128	6	6	46	46	90	90	130	130	7	7	47	47	92	92	132	132	8	8	48	48	94	94	134	134	9	9	49	49	96	96	136	136	10	10	50	50	98	98	138	138	11	11	51	51	100	100	140	140	12	12	52	52	102	102	142	142	13	13	53	53	104	104	144	144	14	14	54	54	106	106	146	146	15	15	55	55	108	108	148	148	16	16	56	56	110	110	150	150	17	17	57	57	112	112	152	152	18	18	58	58	114	114	154	154	19	19	59	59	116	116	156	156	20	20	60	60	118	118	158	158	21	21	61	61	120	120	160	160	22	22	62	62	122	122	162	162	23	23	63	63	124	124	164	164	24	24	64	64	126	126	166	166	25	25	65	65	128	128	168	168	26	26	66	66	130	130	170	170	27	27	67	67	132	132	172	172	28	28	68	68	134	134	174	174	29	29	69	69	136	136	176	176	30	30	70	70	138	138	178	178	31	31	71	71	140	140	180	180	32	32	72	72	142	142	182	182	33	33	73	73	144	144	184	184	34	34	74	74	146	146	186	186	35	35	75	75	148	148	188	188	36	36	76	76	150	150	190	190	37	37	77	77	152	152	192	192	38	38	78	78	154	154	194	194	39	39	79	79	156	156	196	196	40	40	80	80	158	158	198	198
A	B	A	B	A	B	A	B																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
1	1	40	41	81	82	121	121																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
2	2	42	42	83	83	123	123																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
3	3	43	43	85	85	125	125																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
4	4	44	44	86	86	126	126																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
5	5	45	45	88	88	128	128																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
6	6	46	46	90	90	130	130																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
7	7	47	47	92	92	132	132																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
8	8	48	48	94	94	134	134																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
9	9	49	49	96	96	136	136																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
10	10	50	50	98	98	138	138																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
11	11	51	51	100	100	140	140																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
12	12	52	52	102	102	142	142																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
13	13	53	53	104	104	144	144																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
14	14	54	54	106	106	146	146																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
15	15	55	55	108	108	148	148																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
16	16	56	56	110	110	150	150																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
17	17	57	57	112	112	152	152																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
18	18	58	58	114	114	154	154																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
19	19	59	59	116	116	156	156																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
20	20	60	60	118	118	158	158																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
21	21	61	61	120	120	160	160																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
22	22	62	62	122	122	162	162																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
23	23	63	63	124	124	164	164																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
24	24	64	64	126	126	166	166																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
25	25	65	65	128	128	168	168																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
26	26	66	66	130	130	170	170																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
27	27	67	67	132	132	172	172																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
28	28	68	68	134	134	174	174																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
29	29	69	69	136	136	176	176																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
30	30	70	70	138	138	178	178																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
31	31	71	71	140	140	180	180																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
32	32	72	72	142	142	182	182																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
33	33	73	73	144	144	184	184																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
34	34	74	74	146	146	186	186																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
35	35	75	75	148	148	188	188																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
36	36	76	76	150	150	190	190																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
37	37	77	77	152	152	192	192																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
38	38	78	78	154	154	194	194																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
39	39	79	79	156	156	196	196																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
40	40	80	80	158	158	198	198																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				

Рис. 40. Електронний протокол підписаний старшим суддею

Усі судді, включаючи суддів секретарського апарату та суддів на майданчику, повинні бути ознайомлені з офіційними правилами баскетболу,

а також з усіма змінами, які вносяться в ці правила. Це необхідно для забезпечення справедливості та точності в проведенні ігор. Судді повинні регулярно проходити навчання та оновлювати свої знання, щоб бути в курсі всіх нововведень і змін у правилах. Це допомагає підтримувати високий рівень гри та забезпечує правильне застосування правил під час матчів.

Зміни в офіційних правилах баскетболу ФІБА 2024 року [7]

Секретар і помічник секретаря: обов'язки

1. У розпорядження секретаря має бути наданий протокол, і він веде записи:

- щодо команд: реєструє прізвища й номери гравців, які мають почати гру, та всіх запасних, які вступають у гру. Коли відбувається недодержання правил, пов'язане з п'ятьма гравцями, які починають гру, замінами або номерами гравців, найближчого суддю повідомляють про це якнайшвидше;

- зміни сумарного рахунку очок, записуючи влучення з гри й зі штрафних кидків;

- фолів, призначених кожному гравцеві: секретар записує фолі, призначені кожному головному тренерів, й негайно повідомляє суддю, коли головний тренер має бути дискваліфікованим. Так само, секретар негайно повідомляє суддю, що гравець повинен бути дискваліфікованим після того як вчинив два технічних або два неспортивних фолі або один технічний і один неспортивний фол;

- тайм-аутів: секретар повідомляє головного тренера через суддю про те, що у головного тренера більше не залишилося жодного тайм-ауту в половині гри або в овертаймі;

- визначає наступне володіння за чергою, керуючи стрілкою володіння м'ячем за чергою: змінює напрямок стрілки володіння м'ячем за чергою одразу після закінчення першої половини гри, тому що команди обмінюються кошиками у другій половині;

- челенджів, які надані головному тренерів кожної команди: секретар негайно повідомляє найближчого суддю, коли головний тренер помилково просить другий челендж.

2. Помічник секретаря керує табло рахунку й допомагає секретареві та секундометристу. У разі будь-якої розбіжності між показниками на табло й записами у протоколі, та при неможливості встановити причину цієї розбіжності, правильними вважають записи, зазначені у протоколі, відповідно до яких повинні бути виправлені показання на табло.

3. Якщо помилку в веденні сумарного рахунку очок виявлено у протоколі:

- під час гри, секундометрист повинен зачекати першого моменту, коли м'яч стане мертвим, перш ніж подати сигнал;

- секретар має проконсультуватися з головним суддею та виправити помилки у протоколі, коли помилку визначено в межах, установлених «Помилки, які можна виправити»;

- якщо помилку не визначено в межах, установлених «Помилки, які можна

виправити», помилка більше не може бути виправленою. Старший суддя або комісар, якщо він присутній, повинен надіслати детальний рапорт в організацію, що проводить змагання [1].

Електронний протокол у баскетболі – це система, яка використовується для автоматизації та спрощення процесу ведення статистики, управління іграми та комунікації між суддями, командами та організаторами змагань.

Надаємо кілька ключових аспектів електронного протоколу:

Основні компоненти електронного протоколу

Статистика гри:

- автоматичний облік очок, фолів, підборів, асистів та інших статистичних показників;

- можливість швидкого доступу до статистики в реальному часі.

Управління часом:

- автоматичний контроль за ігровим часом, тайм-аутами та перервами;

- система сигналізації для суддів і гравців.

Комунікація:

- зв'язок між суддями, тренерами та організаторами через електронні засоби;

- можливість передачі інформації про зміни в складі команд, фолі та інші важливі моменти;

Протокол гри:

- фіксація всіх важливих подій під час матчу (забиті м'ячі, фолі, заміни);

- створення звітів після гри для аналізу та архівування.

Інтерфейс:

- зручний користувацький інтерфейс для операторів, суддів і тренерів;

- можливість налаштування під конкретні вимоги змагань.

Переваги електронного протоколу:

- **точність:** зменшує ймовірність помилок при веденні статистики;

- **швидкість:** швидке реагування на події в грі та миттєве оновлення даних;

– *аналіз*: легкий доступ до даних для подальшого аналізу і підготовки команд;

– *прозорість*: підвищує рівень довіри до суддівства завдяки чіткій фіксації всіх подій;

– *використання*: електронні протоколи використовують на різних рівнях змагань – від аматорських ліг до професійних турнірів, таких як НБА або чемпіонати світу.

Висновки

Електронний протокол у баскетболі значно спрощує управління матчами, покращує точність статистики та забезпечує кращу комунікацію між усіма учасниками гри. Це важливий інструмент для сучасного спорту, що допомагає підвищити якість змагань.

Список використаних джерел

1. Офіційні правила баскетболу. Зміни 2024. URL: <https://i.fbu.kiev.ua/1/files/global/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%B0/%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%98%D0%9B%D0%90%20%20%D0%A4%D0%86%D0%91%D0%90%20%20%D0%97%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B8%20%202024.pdf>.
2. Офіційні правила баскетболу. Федерація баскетболу України. URL: <https://i.fbu.kiev.ua/1/files/global/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%B0/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%B0%202022%20%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf>.
3. Офіційний сайт FIBA-Europe. URL: <https://www.fiba.basketball/en/history/208-fiba-eurobasket/208210>
4. Помещикова І. П., Тихонов А. І., Чуча Н. І. Підготовка суддів у баскетболі: навчальний посібник. Харків, 2019, 149 с.
5. Чорногрицька Анастасія: цього року кількість ігор онлайн в Україні сягне рекордні 2000. URL: <https://fbu.ua/news/anastasiya-chornogricka-cogo-roku-kilkist-igor-on-layn-v-ukrani-syagne-2-000>.
6. Чуча Н. І., Ширяєва І. В., Олійник В. О. Інформаційне забезпечення змагань з баскетболу. *Науково-методичні основи використання інформаційних технологій в галузі фізичної культури і спорту*: збірник наукових праць [Електронний ресурс]. Харків : ХДАФК, 2019. Вип. 3. С. 132–135.
7. Official Basketball Rules 2024. As approved by FIBA Central Board Mies, Switzerland, 26th April 2024. URL:

<https://assets.fiba.basketball/image/upload/documents-corporate-fiba-official-rules-2024-v10a.pdf>.

References

1. Official basketball rules. Changes. (2024). Kyiv [in Ukrainian].
2. Official basketball rules. Basketball Federation of Ukraine. (2022). Kyiv [in Ukrainian].
3. Official website of FIBA-Europe. (2024). Mies [in Switzerland].
4. Pomeshchikova, I. P., Tikhonov, A. I., & Chucha, N. I. (2019). Training of referees in basketball: a study guide. Kharkiv [in Ukrainian].
5. Anastasia Chernogrytska: this year, the number of online games in Ukraine will reach a record 2,000. (2017). Kyiv [in Ukrainian].
6. Chucha, N. I., Shiryayeva, I. V., & Oliynyk, V. O. (2019). Information provision of basketball competitions. Scientific and methodological foundations of the use of information technologies in the field of physical culture and sports: a collection of scientific works. Kharkiv: KhDAFK [in Ukrainian].
7. Official Basketball Rules. (2024). As approved by FIBA Central Board Mies, Switzerland, 26th April 2024. Mies [in Switzerland].